

О. С. Снитко, д-р филол. наук, проф.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

Аудиовизуальные образные средства суггестии в интернет-коммуникации: стратегии использования

В статье анализируются особенности реализации и суггестивный потенциал аудиовизуальных средств коммуникации в электронных СМИ. Аудиовизуальные средства взаимодействуют с вербальными, создавая гибридные каналы передачи информации и обеспечивая прогнозируемое скрытое влияние на психику человека. Использование аудиовизуальных образных средств суггестии в интернет-коммуникации подчинено трем стратегиям – реального, подобного, воображаемого. Аудиовизуальные образные средства нередко используются для "вбрасывания" необходимой информации и используются как симулякры.

Ключевые слова: аудиовизуальные средства коммуникации, суггестия, интернет-коммуникация, симулякры.

O. Snytko, D. Litt., Full Professor
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Audiovisual Means of Suggestion in the Internet Communication: Application Strategies

The essay dwells upon the singularities of application of audiovisual means of communication in electronic mass media and their suggestive potential. Audiovisual means of mass media interact with verbal ones, creating hybrid channels of information transfer and imposing envisaged implicit influence on a person's psychic. Audiovisual means of suggestion in communication can be realized in three strategies – tangible, similar, imaginative. Audiovisual means are often used to "throw in" respective information and used as simulacra.

Key words: audiovisual means of mass media, suggestion, Internet communication, simulacra.

УДК 81'246.3(=133.1)

О. В. Соболева, асист., **В. Р. Калініна-Шамрай**, асист.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ПРОБЛЕМИ БАГАТОМОВНОСТІ У ФРАНКОМОВНИХ КРАЇНАХ

У статті висвітлено деякі аспекти багатомовності у франкомовних країнах, таких як: Бельгія, Швейцарія, Канада, Франція, а також різно-

манітні погляди експертів на проблеми співіснування мов у межах однієї країни і моделі контролю лінгвістичного розмаїття. Визначено місце, яке посідає кожна мова у тій чи іншій країні. Проведено паралель з Україною.

Ключові слова: багатомовність, двомовність, франкомовні країни, злиття коду, переключення коду, висхідний механізм.

Актуальність дослідження визначається однією з проблем розвитку та співіснування багатьох мов у межах однієї країни.

Метою публікації є визначити місце багатомовності, а також моделі її керування у різних країнах.

Предметом дослідження є феномен багатомовності як такий у франкомовних країнах з конкретними цифровими показниками.

Наукова новизна дослідження обумовлена феноменом багатомовності, який є актуальним відповідно до процесів, що відбуваються у світовому геополітичному просторі.

Проблема двомовності та багатомовності існує останнім часом у багатьох країнах світу. Вона є також актуальною для України. Упродовж десятиліть та зокрема після здобуття нашою державою незалежності, Україна шукає можливі шляхи подолання цієї проблеми. Розглянемо моделі співіснування мов у таких країнах, якот : Франція, Канада, Бельгія та Швейцарія. Всі згадані вище моделі функціонують. Проте жодна з них не є ідеальною. Чи варто нам прислухатись до їх порад та адаптувати одну з цих моделей до українських реалій, аби вирішити болюче мовне питання?

Перш за все, треба з'ясувати різницю між двома поняттями: *мультилінгвізм* та *плюрлінгвізм*. Згідно концептам, розробленим Відділом Лінгвістичної Політики Ради Європи, перше "пояснюється як присутність у певному географічному просторі багатьох мовних варіацій", тоді як друге "має відношення до розмаїття мовних різновидів, вживаних носіями, включаючи рідну мову та всі мови, вивчені пізніше"[5].

Маріза Каваллі, експерт з питань мовної політики, двомовності та багатомовності у Раді Європи стверджує, що останнім часом у програмі економічного розвитку Європейського Союзу окремим пунктом передбачено опанування двома іноземними мовами, окрім рідної мови. Найчастіше мова вивчається у школі: спочатку як предмет, а згодом вона використовується для

викладання інших спеціальних предметів. У такому разі можна говорити про мову шкільної освіти. У той же час існує чимало способів викладання мови для дорослого населення, насамперед іноземців, зважаючи на велику кількість іммігрантів у європейських франкомовних країнах.

Результати дослідження, проведеного у 2012 році у країнах Європейського Союзу, свідчать про те, що у згаданих вище державах англійська, як і раніше, найчастіше вивчається як перша іноземна мова.

Насамперед варто окреслити за допомогою конкретних статистичних даних ситуацію багатомовності, яка існує у досліджуваних країнах. Говорячи про це, не слід забувати про два аспекти: з одного боку, є мови, якими спілкується населення у повсякденному житті, а з іншого – є офіційне курування ними. Багатомовність притаманна усім державам, проте лише деякі з них ратифікують це явище на законодавчому рівні, надаючи статусу офіційної двом чи більше мовам.

Так, Франція, яка є, згідно з законом, одномовною країною, фактично є багатомовною. Водночас централістська політика бере до уваги мовні вимоги тих груп населення, мова яких не набула статусу офіційної або державної. У 1951 році у Франції було прийнято Закон Деїксона про вивчення французьких регіональних мов: бретонської, баскської, каталонської та окситанської.

У Швейцарії німецькомовне населення становить 65 %, франкомовне – 23 %, італомовне – 8 % від загальної кількості населення конфедерації. Окрім того, рідною для 0,5 % швейцарців є ретороманська мова. Слід зауважити, що жодна із згаданих вище офіційних мов не є рідною для 19 % населення країни.

Мовна ситуація в Бельгії є такою: серед всіх регіонів лише Брюссель столиця, де проживає приблизно 10 % бельгійців, офіційно є двомовним (французька та голландська мови); Фландрія, розташована на північному заході країни, де мешкає приблизно 58 % населення, офіційно є одномовною (голландська мова); Валлонія, розташована на північному сході королівства, де проживає більше, ніж 32 % населення, також офіційно є одномовною (французька мова), за винятком регіону Німецькомовної

спільноти Бельгії, де мешкає 85 000 осіб, що становить менше 1 % від загальної кількості населення країни. Вважається, що голландськомовне населення становить від 57 % до 60 %, а франкомовне – від 40 до 43 % від загальної кількості населення королівства. Загалом, проведення перепису населення за мовним критерієм у Бельгії заборонено законом. Таким чином, наведені вище статистичні дані є приблизними [1].

Державними мовами Канади є англійська та французька. Вони є рідними відповідно для 57,8 % та 22,1 % населення держави. 98,5 % канадців володіють принаймні однією з цих двох мов (лише англійською – 67 %, лише французькою – 13,3 %, обома мовами – 17,5 % від загальної кількості населення країни) [3].

У цьому контексті варто згадати ще одну невеличку європейську державу Люксембург, яка є тримовною. Французька, німецька та люксембурзька мови широко застосовуються для всіх адміністративних процедур і найчастіше вживаються у Великому Герцогстві. Одна з цих мов – люксембурзька набула статусу державної мови згідно з законом від 24 лютого 1984 року [11].

Іншим прикладом співіснування трьох мов на європейському континенті є гірська область з особливим статусом в Італії Валле д'Аоста. Відповідно до Конституції від 26 лютого 1948 року, Італійська держава визнає у регіоні Валле д'Аоста офіційний статус французької мови поряд з італійською на всіх рівнях, за винятком судової сфери. І що стосується третьої, франко-провансальської мови, вона визнається на місцевому рівні і викладається у дошкільних навчальних закладах та у початковій школі [10].

В усіх цих країнах (окрім Франції та Люксембурга) на противагу ситуації в Україні та в інших колишніх республіках Радянського Союзу, жодна з мов не асоціюється безпосередньо із країною, оскільки не існує ні бельгійської, ні канадської, ні швейцарської мови.

На думку Філіпа Ван Парейса, що очолює кафедру Гувера у Католицькому університеті м. Льовен та є членом Бельгійської Королівської Академії наук та мистецтв, існує так званий механізм "*bottom-up (висхідний механізм)*", що походить від населення", який вчений називає *законом Лапонса* [7; 8]: наслідком ввіч-

ливості людей є злостивість мов. Мови можуть співіснувати бік обіч упродовж століть у разі, коли немає або небагато контактів між їх носіями. Проте щойно люди починають спілкування, обмін, співпрацю, залицяння, народжують дітей, слабкіша мова повільно, але неухильно витісняється більш розповсюдженою або більш престижною мовою. Цей закон є лише макроскопічним відображенням взаємодії двох механізмів [...]: пробабілістського навчання і комунікації *taxi-min* [12].

Французька мова у Бельгії довгий час мала привілейоване становище у порівнянні з нідерландською і залишалась мовою еліти. Врешті, внаслідок запровадження мовної політики бельгійського уряду для голландської мови виникла загроза зникнення. Згодом було прийнято низку іноді жорстких заходів щодо захисту голландської мови.

Вирішення мовних проблем у Швейцарії відбувається на трьох рівнях: в органах управління державою, установах та на рівні громадян. Важливим є те, що всі мовні регіони мають своїх представників на політичному рівні. Мовні питання і питання організації суспільства у цій країні завжди поєднуються. Згідно зі словами Лорана Гаžo, професора лінгвістики в Женевському університеті, члена Ради Асоціації розвитку та двомовної та багатомовної освіти, мови у Швейцарії "труться, впливають одна на одну, перетинають традиційні кордони мовних сімей". Спостерігаються такі феномени, як "*code-switching*" та "*code-meshing*". Перший термін здобув в українській науковій літературі такі назви, як "*перескакування між мовами*" або "*переключення мовного коду*". Він характеризується чергуванням двох або більше мовних кодів, як-от: мови, діалекти або мовні стилі. "Цей спосіб спілкування є дуже популярним у білінгвів. Він полягає у чергуванні мов за допомогою мовних одиниць із змінною довжиною (слово, вираз, синтагма, речення, промова)" [2, с. 31]. Чергування може мати місце також всередині висловлення (*l'alternance intraphrastique*).

"But I want you continues l'histoire, the same you see" [6, с. 58].

Лінгвісти припускають, що існують випадки *code-switching*, спричинені мовною некомпетентністю, але останні не є правилом. Цей спосіб спілкування передає скоріше ознаку особливої

білінгвальної компетенції. Отже, граматичні правила, властиві кожній з мов, додержуються.

Перескакування між мовами може стосуватися також цілих речень. Такий тип спілкування є широко розповсюдженим у двомовних спільнотах. Він полягає у зміні мови в залежності від співрозмовника. Йдеться про стратегію "одна людина-одна мова" [2, с. 32].

В нашій країні перескакування між українською та російською мовами відбувається найчастіше між *фразами* або *реченнями*. Натомість, для мовців, які спілкуються суржигом, характерно змішування слів в межах одного речення або висловлення.

Другий феномен *code-meshing* (*злиття* або *об'єднання мовного коду*) полягає у сполученні регіоналізмів, жаргонів, розмовної мови, діалектів із літературною мовою в офіційних документах, а також у повсякденному спілкуванні, що має на меті охопити різноманітний світ, де ми живемо [4].

У Швейцарії нерідко вдаються до *рецептивного білінгвізму*, тобто кожен з учасників діалогу користується обраною ним мовою, водночас розуміючи мову свого співрозмовника. Варто зауважити, що прояви такого типу двомовності (українська / російська мови) досить часто спостерігаються в Україні. Іншою винятковою властивістю мовної ситуації в Швейцарії є той факт, що в країні не існує так званої моделі рідної мови. Наприклад, слухаючи франкомовного ведучого теле- або радіопередачі, жоден швейцарець не помітить наявності акценту порівняно із французькою літературною нормою.

Говорячи про канадську модель співіснування мов, Ремі Леже, професор кафедри політології Університету Сімона Фрайзера, зазначає, що його держава, як і раніше, залишається єдиною саме завдяки компромісу, якого було досягнуто у мовному питанні. 7 липня 1969 року відповідно до *Закону про офіційні мови* (*Loi sur les langues officielles*) французька мова набула рівного статусу із англійською в усіх урядових федеральних органах. Ухвалення цього закону дозволило ініціювати в Канаді процес офіційного визначення як двомовної нації. Таким чином, дві державні офіційні мови співіснують в цій країні. Канадці мають право одержувати послуги від федерального уряду англійською

або французькою мовами. У разі, коли в країні була б лише одна державна мова англійська, вона була б нав'язана в усіх установах області Квебек, що могло призвести до роздрібнення держави. Експерт вважає, що згадану вище модель було розроблено, аби запобігти тому, щоб одна мова "проковтнула" іншу.

Вчені припускають, що мовні питання не так складно вирішуються у Люксембурзі зважаючи на те, що в цій невеличкій країні відсутній територіальний розподіл, який властивий іншим європейським державам та Канаді.

Експерти дійшли висновку про те, що немає сенсу захищати мову. Це врешті призведе до протестів. З іншого боку, науковці вважають неможливим керування мовним розмаїттям. Наприклад, в ситуації, коли рідні мови співрозмовників відрізняються, вони не вживатимуть "мову, якою найкраще володіє більшість з них, або мову, якою вони володіють найкраще у середньому. Натомість вони оберуть мову, якою найкраще володіє той, хто її знає найменш. Отже, вибір мови спілкування головним чином залежатиме від критерію *максі-міні*: максимізація мінімальної компетентності" [12].

На думку вчених, ідеальна модель співіснування мов не існує. Натомість, користуючись складовими різних моделей, цілком можливо розробити власну модель згідно з вимогами даного контексту.

Отже, наша країна має прийняти рішення, що відповідатиме її історичній традиції, спадщині, вимогам сучасності та волевиявленню українського народу. Або ми наслідуватимемо приклад країн, які офіційно є одномовними, як Франція чи Великобританія, або скористуємось досвідом офіційно багатомовних держав, як Швейцарія, Бельгія, Канада тощо, або наш народ обере свій власний шлях у мовній політиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Belgique [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://fr.wikipedia.org/wiki/Belgique#Langues>
2. *Boutet J. Langage et société / J. Boutlet.* – P. : Editions du Seuil, 1997. – 62 p.
3. Canada. Langues officielles [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://fr.wikipedia.org/wiki/Canada#Langues_officielles

4. Canagarajah A. S. "The Place of World Englishes in Composition: Pluralization Continued" / A. S. Canagarajah. – College Composition and Communication. 57.4, 2006. – P. 586–619.

5. De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue : Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe Division des Politiques linguistiques Conseil de l'Europe, version intégrale. – Strasbourg, 2007 [Электронный ресурс] – Режим доступа : www.coe.int/lang/fr

6. Desprez C. Les Enfants bilingues. Langues et familles / C. Desprez. – P. : Didier, 1995. – 207 p.

7. Laponce J. Langue et territoire / J. Laponce. – Québec : Presses universitaires de Laval, 1984. – 265 p.

8. Laponce J. Loi de Babel, et autres régularités des rapports entre langue et politique / J. Laponce. – Québec, Presses universitaires de Laval, 2006. – 194 p.

9. Loi sur les langues officielles [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://lois.justice.gc.ca/fra/lois/O-3.01/page-1.html>

10. Région Val d'Aoste [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.region.vda.it/Autonomia_istituzioni/lostatuto_f.aspx

11. Sondage Le Jeudi/TNS-ILRES // Le Jeudi, 17 avril 2007. [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.lejeudi.lu/> 12. Van Parijs Ph. Plaidoyer pour une territorialité linguistique / Ph. Van Parijs // Politique. – Janvier-février 2012. – Vol. 73. – P. 78–85.

Стаття надійшла до редакції 27.04.15

Е. В. Соболева, асист., **В. Р. Калинина-Шамрай**, асист.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

Проблемы многоязычия во франкоязычных странах

В статье освещены некоторые аспекты существования многоязычия во франкоговорящих странах, таких как: Бельгия, Швейцария, Канада, Франция, а также различные мнения экспертов по отношению к проблемам сосуществования языков внутри одной страны и модели контроля лингвистического разнообразия. Определено место, занимаемое каждым из языков в той или иной стране, проведена параллель с языковой ситуацией в Украине.

Ключевые слова: двуязычный, многоязычный, франкоговорящие страны, слияние кода, переключение кода, восходящий механизм.

O. Soboleva, assistant, **V. Kalinina-Shamrai**, assistant
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Multilingualism's problems in Francophone countries

The article analyzes certain aspects of multilingualism in Francophone countries such as Belgium, Switzerland, Canada, France, as well as different opinions of

experts on the problems of languages coexistence and the models of linguistic diversity monitoring. Status and role of different languages in one or another country were identified and the comparison with Ukraine was made.

Keywords: *bilingual, multilingual, Francophone country, code-meshing, code-switching, bottom-up mechanism.*

УДК 811.111'371

О. А. Соколенко, магістрант
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

АСОЦІАТИВНИЙ ВПЛИВ НА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЮ КОЛЬОРУ (на матеріалі каталогів косметичної продукції)

У статті розглядаються асоціативні впливи на концептуалізацію кольору у сучасній англійській мові через аналіз номінативних одиниць у каталогах косметичної продукції. Особливу увагу приділено емотивно-оцінному компоненту колірних концептів.

Ключові слова: *концептуалізація кольору, асоціативні впливи, номінативні одиниці, емотивно-оцінний компонент.*

Лексеми на позначення кольорів утворюють складні за будовою колірні концепти, що характеризуються багаторівневою семантичною структурою. Незмінною основою для концептуалізації кольору виступає природний денотат, на чому наголошують такі вчені, як А. Вежбицька, Т. Венкель. У той же час колірний концепт має розгалужену систему вторинних значень, важливість яких також ставала об'єктом лінгвістичних досліджень (Р. Фрумкіна, П. Яньшин).

При вивченні концептуалізації кольору дослідники переважно застосовували контекстуальний та соціолінгвістичний аналіз базових кольоропозначень (Basic Color Terms). Предметом нашого дослідження є номінативні одиниці на позначення відтінків кольору (Elaborate Color Terms) [Steinvall, 2002]. Актуальність цього дослідження полягає у тому, що характеристики колірних концептів розкриваються через вивчення асоціативних впливів, актуальних при формуванні вторинних кольороназв,